

Wat voor weer zou het zijn.....?

KLAAS KIKKE
PENNINGMEESTER@AMATHYSTA.NL

Als u de puntjes in de bovenstaande titel ingevuld heeft met “in Den Haag,” dan kent u het liedje van Annie M.G. Schmidt uit 1966. Jeugdsentiment? Of kent u uw klassiekers? Dit stukje gaat echter niet over cultuur. Wel over het weer en zeker over de jeugd. En de rest? Ach, lees maar verder en oordeel zelf.

Amathysta is een geologische vereniging in Noord-Holland, regio Zaanstreek-Waterland en bestaat al meer dan 50 jaar. Binnen de vereniging is, naast de werkgroep Algemene Geologie en Lapidarie (het slijpen en bewerken van edelstenen), ook een Juniorclub voor kinderen tot 15 jaar actief. Het doel van de activiteiten is kennis op te doen en te delen. Uiteraard over de geologie, maar zeker ook over de aarde in zijn algemeenheid. Bij een van die bijeenkomsten wil ik u graag, over mijn schouder, een heel klein beetje mee laten kijken.

Het was 26 september 2021. Amathysta had, in samenwerking met het Natuur Museum Zaandam en Paul Smit van Fossil Kayu.com, weer een activiteit voor de jeugd in het kader van de Juniorclub georganiseerd. Het regende die morgen pijpenstelen, maar tegen de tijd dat de eerste bezoekers arriveerden, klaarde het op en ging, speciaal voor ons, het zonnetje een beetje schijnen. We ontvingen meer dan honderd bezoekers. Deze keer stond de middag in het teken van versteend hout. Kinderen konden een stukje uitzoeken en dit zelf, met water en diverse soorten poeder, op een velletje schuur-

papier slijpen. Het was een succes. We zagen prachtige stukjes, spiegelglad geslepen, versteend hout langskomen. Versteend hout is iets bijzonders. Een boom valt om en wordt snel door sediment bedekt, bijvoorbeeld dankzij naburig vulkanisme. De houtcellen worden met behoud van hun oorspronkelijke structuur vervangen door mineralen. Meestal is dat kwarts. Het proces speelt zich af onder de grond, zodat rotting van het hout niet kan plaatsvinden. De kleinste details worden bewaard en soms kunnen verschillende weefselstructuren, zoals versteende jaarringen, met een microscoop nauwkeurig worden bekeken.

Sommige kinderen raakten gefascineerd en wilden meer weten. Als voorbeeld en ter vergelijking, stonden in het museum een paar stukjes gezaagde, recente boomstammetjes opgesteld. In deze stammetjes waren de jaarringen uiteraard duidelijk zichtbaar. En daar begon mijn verhaal. Ik liep met het kind naar het stammetje en wees naar de jaarringen. “Zie je dat sommige ringen dik en andere dunner zijn. Ieder jaar groeit de boom een beetje en dan wordt er een nieuwe ring gevormd. In een goed

jaar, als het bijvoorbeeld veel heeft geregend, groeit de boom harder. In dat jaar is de jaarring dus dikker. Kijk, in dit stukje zijn de ringen heel dun. Dat waren dus een paar slechte jaren.”

Het stuk hout werd bestudeerd en de jaarringen geteld. “Hier zitten tien dikke ringen. Dus heeft het tien jaar geregend,” was de conclusie. Helemaal goed en uiteraard was ik het daar roerend mee eens. “Zullen we nu eens naar het stukje versteend hout kijken, dat jij hebt geslepen?” vroeg ik vervolgens. Na even scherpstellen, keek het kind door de microscoop. “Ik zie ook jaarringen,” was de verheugde reactie. Dat was het moment om een beetje nieuwe informatie toe te voegen.

“Weet je hoe oud jouw stukje versteend hout is,” vroeg ik.

“Honderd jaar?” was het voorzichtige antwoord.

“Nee ietsje meer. Twintig miljoen jaar,” antwoordde ik dan.

Meestal kreeg ik een verbaasde blik terug. Dat was wel heeeeeel erg oud.

En dan....., die ene keer, de schitterende opmerking van een kind van een jaar of negen.

De opmerking waarmee wat mij betreft, het succes van de middag kan worden afgemeten.

Nog even kijken, nog even nadenken en dan de blik vragend naar mij gewend:

“Dus ik kan aan mijn stukje versteend hout zien, wat voor klimaat het twintig miljoen jaar geleden is geweest?” Of dit klopt, daar mag u uw mening over hebben. Mijn reactie was in ieder geval, hoop ik, de enige juiste in deze situatie: “Wauw, dat heb je heel erg goed gezien!”

Laten we hopen dat we, naar aanleiding van onze activiteiten, nog veel meer van dit soort opmerkingen krijgen. Dan gaat het zonnetje, niet alleen zoals die dag bij ons, maar voor iedereen een beetje mooier schijnen. En later, misschien, wie weet, ook in Den Haag.

